

Трибуна вільного українського слова на чужій американській землі

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HENDERSON 4-0807 Тел. УНО: HENDERSON 4-1016

ТРУМАН ГОРДИТЬСЯ СВОЇМИ ОСЯГАМИ ВПРОДОВЖ СЬОМИ РОКІВ

Вашингтон. — «Коли я виходжу понад сім років моїх обов'язків президента, я почуваюся гордим, що країна наша впродовж цих років не відступила перед жадливою діяльністю. Нація вибрала напрям розбудови сили, а не залишилася слабкою. Вона вибрала ідею проводу в боротьбі всього світу проти комунізму, а не хитання. Вона воліє нести всі фінансові тягари, що їй треба нести, а не втіляти їхні поли, щоб тільки вказати меншими податками і незначними полегшеннями в щоденному житті». — Оцю оцінку осягів за свого урядування перенісши загально президент Труман у промові до товариства колишніх студентів провідної колегії збройних сил, до якої посилають спосібні офіцери і бизнесмени, щоб навчити їх засад економічної мобілізації. Продовжуючи свою промову, Труман сказав ще так: «Дякуючи такому становищу Америки, сотні мільйонів народу живе на волі, замість у неволі; зорганізовані всією військовий сили вистачають для припинення кожного можливого агресора; знайшлися країни й створилися країни, по цілому світові світі, готові до праці для забезпечення поступу і свободи. Є теж і

Дісал призначений головою стабілізації

Вашингтон. — Президент Труман призначив Майкела Дісала економічним стабілізатором, допомагаючи таким способом організації цієї діяльності після недавньої діяльності групи промисловців в Європі. Стабілізатор Цін. Голова Бюро Оборони і Мобілізації Генрі Г. Фоллер представив на пресовій конференції склад цілої організації, а саме: Дісала, даліше Чарльз К. Кінгсфорд, як голова Бюра Стабілізації Цін. Дотеперішній економічний стабілізатор, Роджер Л. Путман, саме залишив свою працю. З уваги, що з 20 січня приходить нова адміністрація, нема вигляді на якусь зміну в дотеперішній політиці стабілізації.

Канада відступає повітряну базу Злученим Державам

Оттава. — Канада віддає в аренду на 99 років чотири військові бази в Новій Фундландії, коли вона ще не була прилучена до Канади в 1949 р. Теперішня аренда це перша того роду угода з ЗДА про відступлення канадської території.

Холод у Флориді пошкодив зборові ярини

Маймі. — Холодний подих, що повів з півночі і досягав підпорок смуги зморозив біля 80% збору квасолі й кукурудзи в околиці Окечобі, де нахотяться великі заведення городників. На щастя збір цитрусових овочів, отже помаранч, цитрин і «грейпфрут» не потерпів. Температура впала до 41 ступеня, а це велика рідкість в цих околицях. Попередня «рекорд» температура ще в 1916 р., досягла 42 ступеня Фаренгейта, отже все таке наводило на думку, що це початок сезону. Туристи, що приїхали купатися на морський берег у Маймі, чимшились виїхали звідси, щоб не переохолодитися. Багато фермерів ставити малі нафтові печики під цитрусовими деревами, але для врятування городників нема способів.

ЛАТТИМОР ПОСТАВЛЕНИЙ В СТАН ОБВИНУВАННЯ

Вашингтон. — Знавець далекосхідних справ, Овен Латтимор, поставлений в стан обвинувачення за кривоприсягу, що він їм мав сповістити сім разів. Один раз допустився він проступку, відпекувшись підтримувати комуністичні або комуністичні фронти. Латтимор звинувачений в тому, що постійно заперечував всі зв'язки з комуністами, коли його переслідували в сенатській комісії проти підвизних дій. Він твердив, що він упав жертвою «лобної напінки», яку проти нього переводжено впродовж останніх трьох років і закидував своїм противникам лапани засади свободи слова. Коли слідча судейська лава проголосила своє рішення в справі його вини, федеральний обвинувач Рой Кон подякував судейській лаві за дозгограву працю для ствердження фактів при допомозі 11 свідків. Латтимор є знаний професор університету Джан Гопкінс з Балтимору, який був діяльний в Інституті Тихоокеанських Відносин під час другої світової війни. Цю Інституту приписують вини, що Китай перейшов в комуністичний табір. Коли сенатська комісія під час допитів запитувала Латтимора про китайські відносини, він під присягою заявив, що він не знав, на чьому високій китайській урядовець д-р Чао Тінг Чи був комуністом. Таке саме заперечення він сказав при відповідях на запити про інші провідні особи, які призвели до заведення комуністичного режиму в Китаї. Крім того він заперечав, на чьому він писав статті до видавництва згаданого інституту або на чьому він зустрічався з совєтським амбасадором Коном Станіном Уманським, який був головою комуністичної розвідки на американському континенті. Теж заперечив Латтимор подорожування до Азії для підтримки комунізму на Далекому Сході. Якщо б Латтиморові доказали під час розправи в суді всі проступки, в яких його обвинувачують, тоді він може дістати найменше 17 а найбільше 70 років тюрми.

ЗАПОЧАТКОВАНО БУДОВУ НАЙМОГУТНІШОЇ АІОМАТКИ

Секретар флоту Ден Кімбелл прикладас печатку офіційної інспекції на будову наймогутнішої в світі аіоматки під час спеціальних вчрчностей в корабельбудівельних парстах американської флоту в Брукліні. З боку пригласається адмірал Рой Т. Коудрі, командант Бруклінського Ярду. Аіоматка називатиметься «Сарагога», матиме 60,000 тонн, приміщуватиме на чердаку 100 літаків і бомбардувальників та розвиватиме швидкість понад 30 вузлів. Ї будова коштуватиме приблизно 209 мільйонів доларів.

ЗДА ще раз ставлять домагання до СССР в зв'язку з загинулим бомбовиком

Вашингтон. — ЗДА знову повторили 16 грудня домагання відшкодування за бомбовик «В-29», що його збили росіяни над північною частиною Кореї 7 жовтня ц. р. Нота, доручена совєтському урядові, окреслює совєтське виснаження на попередній ноті, як «цілковито противречливий». Совєти все ще твердять, що літак був озброєний і порушив совєтські кордони. Проте точне розслідування цієї справи виявило, що цей незброєний літак не порушив кордонів, бо знаходився над островом Юрі, що належить до території самостійної Японської держави і цього факту не змінос неправова окупация Совєтами цього острова. У своїх відповідях Совєти все ще твердять, що острів Юрі належить до групи Курильських островів, що по другий світовій війні прилучені до СССР.

Військові кореспонденти не бачать близького миру

Нью Йорк. — Відповіді п'ятьох американських військових кореспондентів на запити радівських слухачів були проголосені в Нью Йорку. Кореспонденти висловили свої відповіді перед мікрофоном радіовисланих в Токио, а їхні відповіді записані на платівки були передані з студії Американської Радіової Компанії. Радіослухачів цікавило питання можливості миру в Кореї, на що всі п'ять кореспондентів відповіли дуже застережливо. За одностайною думкою кореспондентів, швидкого миру тепер не буде. У зв'язку з застосом мирових переговорів, загальний наступ відділів Об'єднаних Націй буде найпереконливішим для комуністів. Проте кореспонденти мають низку сумнівів, а саме, — чи тепер сили ООН мають вистачити засоби, щоб бомбувати ворожі бази в Кореї, чи китайські націоналістичні відділи можуть бути виняті в Кореї і чи ультиматум ООН Совєтам матиме бажаний наслідок.

Привозять додому на Різдво ранених вояків

Вашингтон. — Шостий рік з черги військової повітряної служба виконує чоловічому прислугу, перевозачи ранених американських вояків додому на Різдво. Таких ранених нараховують поточного року 56. Між ними є осліплені, паралізовані і пошкоджені при операції різних частин тіла. Ці вояки перебувають вже в шпиталі в Америці, але на Різдво привозять їх на 30 днів до родин. Для 20 таких пацієнтів призначено, що шпитальні доглядачки, щоб стати їм у пригоді під час «відпустки». Усі вони мають повернутися найдалше до 20 січня до своїх шпиталів. Між ними є дев'ять сліпленіх, 13 паралізованих, а 13 таких, що їм відрізано ноги або руки.

Посадникові з Джерзі Сіті закидають опіку над гангстерами

Ч. С. Вітковскі і шість свідків посвідчили перед Стейтовою Карною Комісією, що веде переслідування в справі підпільного злочину в корабельних доках по обидвох берегах ріки Гудсону, що посадило міста Джерзі Сіті, Джан В. Кенні, давав охорону ноторіям підпільним злочинцям, рятуючи їх перед судовими властями. Теперішній комісар публічних робіт у Джерзі Сіті, Чарльз С. Вітковскі, свідчить, що Кенні відсудив його зі становища комісара публічного безпеченства саме тоді, коли він мав починати докопання проти підпільних проступків, сполучених з незаконною грою, хабарами й різними іншими діями зорганізованих злочинних ватаг. Серед таких затіяв замордовано підпільного ватажка Чарлі Яновського, якого деякі свідки бачили в товаристві посадики. Крім того вийшли на денне світло різні факти про підбурювання прибережних робітників до незаконного страйку, а коли робітники не хотіли страйкувати, то їх спокуювало до цього погрозами.

Президент Готвальд заперечує антисемітизм у празькому процесі

Відень. — На зборах компартії в Празі президент Готвальд заперечив, що празький процес, на якому засудили вісьмох жидів до смертної кари, відбувався під знаком антисемітизму. Готвальд сказав, що антисемітизм — це карієс смерті без огляду на те, чи жид чи не жид. — Одна перед американським шпигуномством. «Людина жидівської віри — це не ознака, що вона мусить бути сіоністом», — твердив Готвальд. Сланскі признався до таких злочинів «державної зради та до служби чужим агентам», що його засудили 6 до карі смерті без огляду на те, чи жид чи не жид. — Однотимчасно на віденському кому-

Аліанти виявляють подробиці бунту червоних полонених в Кореї

Остров Понгам, Корея. — Аліантська командування виснажило подробиці бунту полонених на цьому острові минулої неділі, у висліді якого 84 полонених були вбиті і 118 поранених. Бунт почали інтернаціональні комуністичні фанатики, з виразною метою перемогти аліантську сторожу та захопити острів. В цьому таборі перебуває 9,000 полонених, але в бунті взяло участь тільки 3,600 фанатичних комуністів. Про бунт аліантське командування табору було попереджене тасмисним інформаторами. Про підготовку бунту твердили теж перехоплені інструкції для полонених. Бунт мав зачатися піснюю, щоб спровокувати інтервенцію сторожі і при цій нагоді перемогти її. На острові є всіх тільки триста південно-кореїських і американських вояків, які охороняють полонених. Попереджена про плян бунту аліантська сторожа справді почала інтервенувати, але не так, як того сподівалися бунтівники. Вона відступила на відповідну віддалі, і тоді командант табору полковник Джордж Міллер зажадав, — щоб припинити спів. Комуністи не послухали наказу й після того віддали першу сальву стрільб в повітря. Що більше, вони почали тоді атакувати сторожу камінням та наступати на неї одною лавою за другою. Шойно тоді сторожа дістала наказ стріляти в товпу. Командант табору твердить, що він ще ніколи не бачив такого дикого фанатизму, як його виявили комуністи під час цього бунту. Після першої сальви в полонених і як апали перші вбиті та поранені, комуністи вже не підступали ані вперед, ані теж не відступали назад, не шукали скоронища тільки продовжували свої комуністичні спільні та зі співом гинули. Всесь бунт і акція проти нього тривали тільки 55 хвилин, після чого бунтівники були переможені і зібрані на обмеженому просторі табору. Всі ранені були негайно перевезені до лікарні полонених на острові Кодже. Сьогодні в таборі вже був повний спокій і про недільний бунт свідчили тільки деякі поранені полонені.

Повітряна війна в Кореї прибирає на силу

Токио. — Після кількох днів відносного спокою, повітряна війна над Північною Кореєю знову почала набирати на силу та інтенсивності. Попереднього тижня в повітряно-космічній війні в Кореї не показався ані один ворожий літак, натомість впродовж перших двох днів цього тижня аліантські турбо-літаки, які охороняють акцію повітряних бомбардувальників проти комуністичних полонених, отримували повідомлення від літаків, звели разом аж 23 окремі бої з ворожими турболітаками совєтського типу МІГ. В цих боях аліантська авіація збила 4 ворожі літаки, два правдоподібно збила і три літаки пошкодила. У вчорашніх боях взяло участь 27 аліантських літаків проти 30 ворожих. На сукупному фронті в Кореї приходило вчора тільки до «легких сутичок» між патрульними відділами — повідомляє аліантська авіація.

Комуністична небезпечна над Індією

Нью Йорк. — На річному сніданку Армії Спасення, що відбувся в готелі Валдорф-Асторія, про положення в Індії промовляв місіонер і виховник, д-р Франк Лаубах. За думкою з навія індійських справ, ця країна, під час наступних виборів, може стати комуністичною, на що є п'ятдесят відсотків можливості. Якщо зусилля індійського прем'єр-міністра Негру врятувати країну від голоду виявляться надаремні, то Індія стане здобиччю червоних, що викличе далі комунізацію Азії та Африки. Єдиний шлях перешкодити цьому, — це спільний похід американських підприємств, уряду і церков для поширення демократії в Індії. Підкреслюючи, що «комуністи перемагають нас у пропаганді», промовець висловив побажання, щоб підприємці приклали стільки ж зусиль для поширення в Індії демократії, скільки накладають вони поширюючи «леза до голених і ліквер».

ОН прийняли договір про виправлення невірних інформацій

Об'єднані Нації, Н. П. — Генеральна Асамблея ООН прийняла малою більшістю договір про те, що держави будуть зобов'язані виправляти «фальшиві і спотворені відомості» на домагання заінтересованої країни. Голосували більшістю 25 голосів до 22 за тим, щоб просити уряди, щоб вони підписували той договір. Проти того внеску голосували 34. Британія та інші малі західні держави, а також увесь совєтський блок. ЗДА голосували проти, бо вони думають, що цей договір про виправлення невірних відомостей надуживати деякі держави для закордонної пропаганди, надсилаючи домагання про поправку, яка домагалася гарантій про самовизначення для всіх народів, а не тільки для тих, що живуть на «залежних від чужої влади територіях».

ЗДА дають 100,000,000 доларів, щоб розв'язати іранську нафтову кризу

Лондон. — ЗДА стараються довести до розв'язки іранської нафтової кризи та обіцяють дати Іранові 100,000,000 доларів, щоб тільки знайшли формулу, яка зліквідувала б довгий нафтовий спір між Англією та Іраном, який творить загрозу, що Іран може істичному конгресі миру промовляв представник Ізраїля Мордекаї Бентон, який доводив, що сіонізм — це «революційний рух, звернений проти імперіалізму З. Д. А. Але пан Бентон не протестував проти празького процесу та проти зв'язки президента Готвальда про сіонізм.

ТИТО ПОГРОЖУЄ ЗАХОДОВІ „ІНШИМ ВИХОДОМ”

ТВЕРДИТЬ, ЩО ЮГОСЛАВІЯ МАЄ „ІНШИЙ ВИХІД”, ЯКЩО АЛІАНТИ НЕ ПРИПМУТЬ ПІ ЗА СООЗНИКА

Београд, Югославія. — Прем'єр Югославії маршал Тіто перестерігав вчора західних аліантів, що Югославія має «інший вихід», якщо вони не приймуть її за союзника. Він не з'ясував точніше того, що він розумів під «іншим виходом», але відразу заперечив, що це не є перехід до совєтського табору, бо Совєтський Союз «теж прикладає ніг до гори». — твердив Тіто. Він обвинувачував Італію і Ватикан, що вони намагаються не допустити не тільки до вступу Югославії в західний оборонний альянс, але й взагалі наставити західні країни проти Югославії. Що більше, він відразу виявив теж побоювання, що Ватикан та Італія можуть мати в цьому успіх. Ті, що бажають мати Югославію за союзника, — твердив Тіто — краще повинні це відразу сказати. В іншому випадку Югославія, яку в 1948 році виключили з Комінформ, намагатиметься знайти «інший вихід», аж доки Захід не переконається, — що його антипатії у відношенні до Югославії були помилковими. Тіто промовляв на зібранні комуністичної партії фабрики залізничних вагонів в місцевості Смердевека Поланка, віддаленій на 65 миль від Београду. Від того партійного комітету Тіто був делегатом на конгрес югославської комуністичної партії і тепер він здавав своїм виборцям звіт з конгресу. Його виступ проти Ватикану й Італії був завершенням відповідної кампанії в югославській пресі впродовж останнього місяця та яка була звернена головово проти твердження італійського міністра оборони, що зах. аліанти повинні відмовити Югославії всякої допомоги, аж доки югославський уряд не порозуміється та не погодиться з Італією в справі Триєсту. Тіто висловив надію, що західні аліанти не послухають такої італійської поради. Він обвинувачував Італію, що вона не прийняла простягнутої їй до згоди югославської руки, хоч Югославія вже доказала, що вона готова співпрацювати з кожною країною, яка бажас собі югославської приязні і співпраці та яка пошанувала б таку приязнь. Тіто попередив, що він цілком не думає шантажувати Захід погрозами своєї співпраці з Совєтським Союзом, але він домагасться від заходу такого самого відношення, як до Італії, тим більше, що Югославія видас тепер 22% своїх прибутків на оборону і має найкращу армію в Західній Європі.

Аліанти цікавляться спільною західно-югославською стратегією

Париж. — В аліантських військових колах не скривають свого заінтересування в аліантській стратегії в останні часи баганням югославського генерального штабу щодо спільної стратегічної планування для оборони Південної Європи перед еventуальним соросним нападом. Югославія не є членом Атлантичного Пакту й тому теж її представники не беруть участі в теперішній конференції НАТО в Парижі. Але в західних військових колах вважають, що вихід Югославії з її теперішнього ізоляційного становища мав би для Заходу більше значення і вартість, ніж будь-яке рішення, що його може винести тепер Атлантиська Рада в Парижі. Діло в тому, що Югославія розпоряджас західні країни.

Німецький лікар признається до того, що уживав в'язнів до дослідів над трійливим газом

Мец, Франція. — Лікар Отто Вікенбах признався на суді до того, що він уживав в'язнів як «дослідних свиней» до того, щоб випробувати діяння трійливого газу. Д-р Вікенбах був професором Гайделберзького університету і давав ін'єкції деяким в'язням, щоб знати, як буде діяти на тих в'язнів трійливий газ. Ці проби відбувалися в концетраційному таборі в Штутгарті. З тих в'язнів ніхто не помер, але той сам лікар післяв до газової камери вісьмох циганів без попередніх ін'єкцій, і кілька циганів там згинули.

МАУНТБАТТЕН ЗАТВЕРДЖЕНИЙ ЯК КОМАНДАНТ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

Париж. — Рада Організації Північно-Атлантичного Пакту (НАТО) затвердила вчора найменування британського адмірала Ірля Маунтбаттена командантом всіх аліантських військово-морських збройних сил на Середземному морі, за винятком американських командувачів. Це була компромісна розв'язка довгих суперечностей в справі того командування. Їх розв'язано в той спосіб, що британського адмірала найменовано командантом аліантської флотії на Середземному морі, підпорядковуючи її загальному аліантському командуванню в Європі, очолюваному ген. Метью Риджвессом. Адмірал Маунтбаттен командуватиме британською, французькою, італійською та іншими флотіями на Середземному морі, за винятком американської флотії на тому просторі, яка залишатиметься під безпосереднім командуванням американського адмірала Керні, що є командантом всіх аліантських збройних сил в Південній Європі. Американська флотія залишатиметься окремо під безпосереднім американським командуванням правдоподібно тому, що вона розпоряджас атомовою зброєю. Того вимагас американський закон. Під час нарад НАТО в Парижі, державний секретар Дін Ачесон заявив, що проблема продовжування «холодної війни» із Совєтським Союзом або її перемир'я на «гарячу» залежить виключно від Совєтського Союзу, і тому аліанти мусять бути приготувані на «кожний випадок».

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the
Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City,
N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section
1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
В рік	\$10.00	Один рік	\$10.00
В пів року	\$5.25	Шість місяців	\$5.25
В три місяці	\$2.75	Три місяці	\$2.75
Foreign and Jersey City Rates:			
В рік	\$12.00	Один рік	\$12.00
В пів року	\$6.50	Шість місяців	\$6.50
В три місяці	\$3.50	Три місяці	\$3.50
Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language suppl.)			
В рік	\$3.00	Один рік	\$3.00
В пів року	\$2.00	Шість місяців	\$2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", Р. О. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙБІЛЬША
НАЦІОНАЛЬНА ЦІННІСТЬ

У 161-й день народини „Хартії Прав“ Злучених Держав Америки, себто минулого понеділка, відбулося у Вашингтоні величезне торжество складання Конституції ЗДА. Декларація Незалежності та Десяти Поправок до Конституції в мармурові сховище в окремій кімнаті Будинку Національних Архівів. Отже здійснилося те, що журило довгими роками американців, як тільки завважено, що зуб часу ті дороги для американського народу документи нищить. Вжито тоді усіх можливих заходів, щоб їх законсервувати і залишити далішнім поколінням. Тепер ці документи не тільки врятовані від знищення, але ще стали доступними для кожного, хто хоче їх оглядати.

Від кількох літ обходимо в Америці „День Хартії Прав“, започаткований Американським Союзом Громадських Свобод та іншими групами, що мають у програмі своєї діяльності охорону прав людини. Цей „День“ припадає кожного року на день народини „Хартії Прав“ і здобуває собі тепер щораз більшу популярність в цій країні. До цієї популярності приносяться не так внутрішні американські відносини, як радше варварський наступ тоталітаризму, звернений всюди якраз проти прав людини, а теж і побоювання, щоб подібне не сталося теж і в Америці.

Президент Труман, вголосуючи головну промову під час цього торжества в Вашингтоні, підкреслює, що „Хартія Прав“ це „найважливіша частина Конституції ЗДА“. Якщо американський нарід буде далі шанувати „Хартію Прав“ та її здійснювати, говорив президент, тоді він дасть піднімати вгору і ставати щораз „сильнішим, мудрішим і вільнішим“. В Америці думаємо, що людина має бути вільною. Ця наша думка є забезпечена документами, а в першу чергу „Хартією Прав“ себто додатками до Конституції. В багатьох країнах, говорив президент, люди складають присягу лояльності королю чи державі, а тут ми обіцяємо бути вірними Конституції. „Хартія Прав“ це не тільки документи, це є засовані ідеали людської свободи. Тут не валялися самі слова, говорив президент Труман, а ідеали, які вони висказують. Тому саме теперішнє торжество, говорив далі президент, може бути похороном, коли б ті ідеали не ввійшли в наші серця і думки, бо тільки тоді вони „стали б символом сили, яка могла б зрушити світ“.

Президент Труман вказав виразно на небезпеку для свободи з боку комуністичної агресії, якій ми тепер протиставимо нашу силу. Але одночасно він перестеріг перед гістерією в побоюванні комунізму, яка могла б викортити вільності усіх нас, гарантовані „Хартією Прав“ та іншими документами. Треба бити на аларм з приводу комуністичної тирanii, а людина, що не розуміє ваги цього аларму і не знає, що діється в світі, „є божевільною“, говорив Труман. Але бажаючи перемогти комуністичну агресію годі звикати „методи моралі комуністів“, бо як би так мало бути, то це було б „моральним нещастям, гіршим від фізичної катастрофи“, це було б „похороном“ Конституції ЗДА, Декларації Незалежності та Хартії Прав.

Президент Труман ще заявив, що американський нарід глибоко вірить у людську свободу, але ця віра не є „безсмертною“ і теж не є „непоборимою“, бо історія нас нам багато прикладів, як свободу не раз нищили. Якраз тепер іде в світі найважливіший бій за її врятування. Нікі тирани не можуть вбити свободи. Теж і цей бій можна буде виграти, але тільки тоді, коли захищені в „Хартії Прав“ свободи будуть жити і здійснюватися у всій своїй повноті в першу чергу тут в Америці. Хто цього не розуміє, той глядіть на Хартію Прав як на фараонську мумію, а тим самим помагає ворогам волі й демократії.

ГЛОБАЛЬНА БОРОТЬБА

Світова опінія вже від кількох років здас собі справу, що людство, після закінчення другої світової війни, відразу опинилося в другій глобальній боротьбі між демократичними країнами і комуністичною імперією. Глобальність теперішнього змагу з'ясував і підкреслював новообраний президент Двайт Айзенгавер після свого поверну з відвідин в Кореї. Він стверджує, що ця глобальна боротьба охоплює дослівно весь світ і всі країни, що вона має свої два головні фронти — азіатський та європейський, і що одиєю та найбільш драматичною ділянкою того першого фронту є війна в Кореї.

Така характеристика положення і постановка справи людською, яка за кілька тижнів має стати на чолі політичного світу як президент З'єдинених Держав, створює нову ситуацію, бо глобальна боротьба вимагає теж глобальної стратегії. Виходячи з таких застережень, загальне положення в світі можна б сьогодні прівряти до положення під час другої світової війни, хоч змінюється ворог та пересунулись фронти.

Негайно після поверну з Кореї, ген. Айзенгавер та майбутній секретар Джан Фостер Доллес відбули інформаційні наради на тему європейського положення. Інформації з тих нарад потверджують тезу глобального фронту і глобальної стратегії. Обидва фронти, азіатський і європейський, до тої міри залежні від себе, що сьогодні вже важко було б сказати котрий з них важливіший. Їхню пов'язаність характеризує така обставина: війну в Кореї вважав ген. Айзенгавер „найбільш драматичною ділянкою“ азіатського фронту, але рівночасно признає, що така сама або й більша „драматичність“ може в кожній хвилині наступити на будь-якому іншому секторі, наприклад в Індокитаю.

Там ведеться війна практично проти того самого агресора, що й в Кореї, але головний тагар війни в Індокитаю — комуністична Франція, що в розумінні американської стратегії — займає ключову оборонну позицію в Європі. Завантажена у війну в Індокитаю, Франція не може створити в Європі такої оборонної сили, якої вимагало б її ключове положення. Аліанти могли б ці недомогання в Європі поліпшити включенням Німеччини в оборонну підготовку, але Франція, послаблена війною в Азії, не хоче до того допустити, бо боїться, що Німеччина може швидко здобути знову військову перевагу в Європі.

Таких і подібних пов'язань та залежностей європейського і азіатського фронтів можна б навести більше, теж у випадку з Англією і Америкою. І це власне заставляє аліанти перейти до глобальної стратегії і на кожну ділянку того глобального фронту дивитись з точки погляду власне глобальної боротьби.

Того роду міркування та характеристика міжнародного положення напередодні пере-

брання влади в Америці урядом ген. Айзенгавера у великій мірі заспокоюють світову опінію та розвивають деякі сумніви. Після останніх виборів в Америці, міжнародна опінія розгублювалася в здогадах щодо напрямків дальшого американської політики. Ген. Айзенгавер вважався більшим прихильником т. зв. європейської стратегії, себто тої самої, що призвела початково до занедбаня і опісля втрати Китаю та сильного закріплення комунізму в Азії, аж до теперішньої корейської агресії. Побойовання, що політика Айзенгавера могла б піти в тому самому напрямку, дещо зменшилася, як повідомлено про найменування Доллеса державним секретарем. Доллес, як головний ав-

Микола Барвінський

СУЧАСНИЙ СТАН МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

За нинішніх часів всесвітнього політичного напруження чи не найбільше потерпіла міжнародна торгівля. Завдяки злочинній політиці Совєтської світова торгівля опинилася ніби в закутку, з якого не зможе вибратися поки Москва продовжуватиме свою габельно-деструктивну політику.

За даними статистичного бюро О.Н. населення всього світу доходить до 2,4 мільярдів чоловік, а в 1928 році всього населення було 1,9 млрд. чоловік, себто у відношенні до 1928 року населення всієї земної кулі зросло майже на 25%. Сучасний же обсяг міжнародної торгівлі в перерахунок на одну душу населення перебуває на рівні, який є нижче чим в 1928 році, приблизно на 12%. Починаючи ж від 1951 року, завдяки тому, що торговельні зв'язки між демократичними країнами з одного боку і тоталітарними країнами як СССР та його сателіти з другого боку за виїзками майже припинили, світовий торговельний обіг ще більше піпав.

Різні дані показують, що в 1949—1950 рр. обсяг міжнародної торгівлі щодо багатьох товарів був нижче, ніж в передвоєнні роки, а саме: м'ясо на 10%, тваринні жири на 20%, риж на 54%, бавовняні тканини на 21%. Світова торгівля сировиною в 1949—50 рр. теж до досвоєнного рівня знизилася — бавовник на 14%, кам'яне вугілля на 25-30%, залізна руда на 28%, чавун на 25%.

З наведених цифр видно, в якому неформальному стані перебуває міжнародна торгівля, коли ми візьмемо до уваги збільшення населення, а обсяг торгівлі нижче передвоєнних років. Такий більш ніж нездовільний стан світової торгівлі безперечно порушує рівновагу торговельних балансів і негативно впливає на рівень життя людей, а одночасно і на зріст цін. Менше всього ця неформальність міжнародної торгівлі впливає на рівень життя і взагалі на на-

тор мирового договору з Японією, вважається до деякої міри прихильником „азійської стратегії“, отже концепції, яка вважає, що з більшим успіхом можна розправитись в Азії. Але вже сьогодні виявляється невдоволення, що як Айзенгавер, так і Доллес та інші державні мужи, політики і стратеги в Америці й інших вільних країнах перестають думати „районовими категоріями“, переходячи до єдино правильної і можливої глобальної політики і стратегії.

Не можна не признати, що по такій самій лійці поступово розвивалася і політика уряду президента Трумана, який був рішенням цілою силою і могутністю виступив проти комуністичної агресії на кожну континенту і в кожній частині світу, переводячи в цьому напрямку теж відповідну практичну підготовку.

родне господарство З'єдинених Держав Америки, більш всього терпіть від цього краху Західної Європи, яким ЗДА примусили давати допомогу. Ну, а як же щодо цього стоїть справа у Совєтській сателітній?

Коли б совєтська імперія була нормальною державою, а не тоталітарною з рабською системою господарювання, то ми сміло могли б сказати, що там нарід гине. Експорт і імпорт в СССР страшенно піпав. За совєтськими даними (див. Вопросы Економіки 1952 р. „Международное экономическое сотрудничество в Москве“), коли в 1938 році Західна Європа довозила з східних європейських країн 4,400 тисяч тонн зерна, то в 1950 році було доведено лише 1,700 тис. тонн зерна, іншаке жартує трохи більше як 38% до довоєнного рівня, а куди ж увести 62% зерна, адже ж у себе вдома немає кому продати, бо як СССР так і його сателіти з країни хліборобської самі потребують комуєс збуту свого зерна, а червоный Китай — зернового, не має потрібних для СССР і його сателітів товарів в обмін на зерно. Так само Західна Європа скоротила довіз м'яса зі східноєвропейських країн на 50%, а яєць на 40%, а за останній час більше як на 50%.

З цього видно, що тоталітарні країни перебувають в дуже скрутному стані під оглядом міжнародної торгівлі. Життя в Совєтах подорожало, ціни на товари з огляду й взуття піднялися. Як свідчить Вініфред Дрейсон — дружина консервативного члена англійської нижчої палати, яка була в квітні місяці цього року в Москві на Економічній конференції, в квітні в Москві живавне жіноче вбрання коштує 400 рублів, старе чоловіче вбрання (костюм) з матеріалу низького гатунку коштує 1000 рублів, а новий чоловічий костюм коштує 1800—2000 рублів. Це діється в столиці совєтської імперії, а уявіть собі, які ж то ціни на

одяг і взуття в колоніальних совєтських країнах як України й інші? Заробітки ж платять робітники коло станка 500—600 рублів на місяць і на це утримуються ціла родина, а селянин-колгоспник на Україні в перерахунок на місяць одержує 200 рублів на місяць, ну і дружина селянина одержить якихсь 100 руб. на місяць. При такому трагічно-жалюгідному стані Совєти не тільки хочуть, а й мусять хотіти ніби упорядкувати міжнародну торгівлю.

От завдяки тому, що Совєти перебувають в такому скрутному стані, вони й утворили таку комедію в квітні місяці цього року в Москві як „Міжнародна Економічна Конференція“. На цій конференції Совєти пропонували в 5-6 разів збільшити закупівлю французького краму, а головне для ЗДА пропонували розмістити замовлення на 4-5 млрд. рублів з доставкою в 2-3 роки, але очевидно вимагастись розпочати з Совєтами нормальну торгівлю. Цілком правильно реагували ЗДА і інші держави вільного світу, що навіть не звернули уваги на совєтські пропозиції, добре знаючи, що під виглядом ніби торговельної діяльності вони переводитимуть при допомозі своїх агентів свою комуністичну руйнівницьку роботу.

Таким чином налагодження міжнародної торгівлі на сьогодні є надзвичайно актуальною життєвою проблемою. Але питання, як з цього „кутка“ вийти, як налагодити цю справу? Шлях, який пропонує Москва — це збільшення закупівлі Москвою і її сателітними державами, або розміщення совєтських замовлень в ЗДА чи Англії, хоча й до цього, як відразу декому може здатись, приваблює, але для ЗДА й для будь-якої іншої демократичної країни є абсолютною непереможною. Шлях, що пропонує Москва є односторонній вигідний для комуністичної Москви. Коли приміром є хвора людина і у неї болить голова, то не головну лікують, а віднаходять лікар хворобу організму людини і починає лікувати цю хворобу, а біль голови сам собою пройде, коли буде усунута основна хвороба. Величезні простори землі забруднені комунізмом, там людність гине, бо мимовільно іншого, що й немає можливості перетворити нормальним способом торгівлю і все це завдяки Москві. Отже перешкодою до нормального й адекватного міжнародних торговельних зв'язків є тільки Москва. Таким чином, щоб налагодити шляхи міжнародної торгівлі, треба усунути перешкоду, що є на цьому шляху, а цією перешкодою є московська імперія чи як вона тепер зветься — СССР.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсильніші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

М. Шлемкевич

СПІЛЬНИЙ
ОСЯГ СУСПІЛЬСТВА

Випроводж кількох останніх років в наших часописах, зокрема в „Свободі“, можна було читати статті про Енциклопедію Українознавства, заклики до передплати. При таких нагодах підкреслювалося значення цього великого твору, і то особливо значення для наших часів.

Всі більші українські бібліотеки в Європі, які були поза засягом московського більшовизму (у Львові, Празі, Берліні і інших містах), після 2-го світової війни потрапили в його руки. Українська еміграція розсипалася по всіх краях світу без документу... Але в пам'яті людей, в записках, світлинах, що їх встигли вивести передовсім науковці, мистці, взагалі культурні робітники, залишилися великий розпоршений скарб правдивого знання про Україну. Енциклопедія Українознавства, таким зусиллям збирала в своїх трьох томах ці скарби і зберегла їх „от тлі“. Це її перше, немірує значення.

Ми втікали з рідного краю, іноді ледве спасаючи голе життя. Все майно залишилося напризволяще. Тож тепер коли в цілому світі поволі устакановуються нові українські життя, в них немає зовсім, або дуже мало українських книжок. Та нині кожна родина може мати в своїй хаті збір відомостей про батьківщину, ілюстрований сотнями образків. Утративши батьківщину, можемо віднайти її в її науковий образ, спільний і один для всіх. Це сильна пов'язь українських душ, — це утвердження української духовної спільності на всьому світі. Це друге значення Енциклопедії Українознавства.

Наукове Товариство імені Шевченка, видаючи Енциклопедію, до всіх своїх великих заслуг у минулому додало новий момент слави, триваліший міді. Управі НТШ, в першу чергу Головної Редакції ЕУ, належить понове признавання. Один із головних редакторів уже не живе. Маммо на увазі проф. Зенона Куценко. Другий залишив своє „де злато-серебро, свої літа, своє добро“ і частку свого здоров'я в цьому творі. Маммо на увазі головного організатора наукового матеріалу Енциклопедії, проф. Володимира Кубійовича.

В наші сумні часи Наукове Товариство імені Шевченка, без фондів і без друкарні, саме не могло б взяти на себе, здавалося б, у таких обставинах непосильне завдання. Але воно мало доброго помічника в великому ділі. Платове Видництво „МОЛОДЕ ЖИТТЯ“ перейняло видавничо-технічну і господарську справу Енциклопедії. Воно довело її до успішного кінця не капіталом, якого не було у нього, а завзяттям і посватою свідомих шляхетної цілі людей. Для них це була трудна, навіть небезпечна, мандрівка в гори. Ми знаємо, скільки разів треба було знімати вузькими стежками над пропастью браку грошей і браку людей.

Знаємо, скільки журив, тривожив і нерви поклав провідник цієї прогулянки, д-р Тенас Фіголь. Але ж від того що були пластуні; щоб не лякати небезпек. Навіть війни і викинула цілі більше приманували їх. Плату учить поборювати труднощі. Плату вихованці здали свій іспит!

Та не тільки Наукове Товариство імені Шевченка і Платове В-во є творцями Енциклопедії. Її створили спільним вкладом усі редактори відділів, співробітники. Дехто із них уже покинув цей світ. Їх статті це лебедина пісня учених, утримана на їх добру і вічну пам'ять! — Дехто із молодих щобино протиставляв крила до люту: — старі і молоді в дружній співпраці над монументальною будівлею!

Дальшим співтворцем Енциклопедії є українська преса, що щиро і безітересово, статтями і оголошеннями помагає редакції і видавництву. — Вікниці співтворців Енциклопедії є всі її передплатники. „Адже Наукове Товариство імені Шевченка і Молоде Життя бралися за діло, не маючи ніякісенького капіталу. Передплатники його поволи постачали. Багато із них сумнівалося, чи велике діло будувати завершене. Вони давали гроші тільки щоб підтримати праці науковців, давали без надії на одержання передплатеного твору. — Інші присилали тільки з довір'я до Наукового Товариства. — Всі вони причинилися до постанови Енциклопедії не тільки впадливими гримами, але і терпеливістю, яка підказувала їм спокійно чекати, коли речення появи примізувалися, — і розумінням незалежних трудностей, які були причиною їх спізнення.

Таким чином Енциклопедія Українознавства це спільний осяг, це твір усього українського суспільства поза межами України. Ні один із народів, що як ми знайшлися в совєтській тюрмі, не здобував на чужині на такий осяг! Енциклопедія Українознавства це слава всього нашого суспільства!

Наукове Товариство і Молоде Життя не заробили на виданні грошей. Вони досі ледве зв'язують кінці. Але вони щасливі свідомістю, що своє зобов'язання супроти суспільства вони виконали. І вони сподіються, що і суспільство дасть їм помігати їм ліквідувати задержку, поширюючи готовий уже твір — книгу знання про Україну.

Наукове Товариство не заробило грошей, але здобуло моральний капітал серед суспільства. Те суспільство сьогодні знає, що задуми і приречення НТШ і Молодого Життя це не обіцянки тільки, це моральний згук. Серед трудностей і зусиль приречення здійснені вповні. Тож спираючись на той моральний капітал, Наукове Товариство імені Шевченка плануєвати і розгортати свою дальшу працю.

„Сумні літа — їх не сперти; Тяжкий досвід — з ним [лагти]... Тільки й долі — чесно [вмерти], Хрест без плями донести.

Хай же світла величава постанеть цього видатного поета-патріота і неперемінного борця-страдника, що свій тяжкий хрест без плями доніс до домови, цього великого праведника, що чесно вмер за велику справу Свободи і Незалежності Українського Народу, хай ця світла постанеть буде прикладом для всіх українців, як треба жити, як треба любити Рідний Край, працювати для нього, боротися за його волю і щастя і як чесно треба за нього вмирати. Кінець.

П. Зявський
ПОЕТ-ГРОМАДЯНИН

Пам'яті видатного українського поета-борця і мученика за волю України Павла Грабовського. В день 50-ліття з дня його смерті

(8)

До найкращих зразків української лірики належить усім відомий „Сон“:

Зелений гай, пахуче поле
В тюрмі приринули мені,
І дуг широкий, наче море,
І тихий сум по кружині.

Садок приснився коло хати,
Весела літня пора:
А в хаті... там змудилася
[мати],

Ізвудувалася сестра.
Поблідло личко, згасли очі,
Надія вмерла, стан
[мігнув...] ...

І я заплакав опівночі
І, гірко плачучи, проснувся.
А ось ще один вірш з таким же заголовком „Сон“ і з початковим рядком „Україна приснилася мені“. Той же разючий контраст між сном і дійсністю малює поет у вірші „Прокид“:

„Мені снилась рідна хата,
В садку відпочивав...
... З рідних яблунь цвіт
[біленький]

Обсипав мені лице...
Тяжке було покидання і повернення до гіркої дійсності:

Я прокинувся — із-за гаю
Сумно місяць випливав,
Замість батьківського краю
Я в чужому пробував.
Дерева, синіми вкриті,
А не цвіт побачив я,
І кутка не мала в світі
Голова моя стара.

Глибокою тугою за Рідним Краєм перейняті вірші Грабовського:

Сиджу я в неволі та марю
[тихенько:]
Чи знов тебе вбачу,
[Україно-ненько]

Чи знов рідну землю
[в слозах поцілую;

Чи вік протиняюсь отут
[по Вілюю?]
Коли б мені, мамо
[легесенькі крила,
В обійми до тебе душа б
[полетіла],
Бо тут непривітно, тут —
[хуга та студін],
Однаково сумно і в свято
[і будень],
Рік цілий навколо все мре
[та німус],
Самотнього серця ніщо
[не вгамує...]

Поет звертається до хмар, що летять в південний край. Він закликає їх полити теплим дощем рідні нивы на Україні, він просить переказати своє привітання Україні і свою безмірну тугу за нею:

Скажіть щире привітання
Всім коханам, всьому краю,
Як сумую з безталанною,
Як за ними умираю!

В одній із найкращих своїх поезій „Рідний Край“ Грабовський з надзвичайною поетичною силою і великою щирістю простими словами без патетичних фраз висловлює свою безмірну любов до України і свою глибоку і велику тугу за нею:

... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині

... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині

... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині

... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині

... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині
... Рідна мова на чужині

Що скрашас весь квітник.
З Рідним Краєм якесь нитка
Тебе зв'язує навік.

І хочеш розірвати,
А вона усе міцніш;
Подкаш мандрувати,
Але там іще сумніш.

Ти шукаєш собі волі
Переходиш всі світи,
Але там немає долі,
Там нема тобі мети.

Під якими би небом ясином
Врешті ти не опинишся, —
Ні, не буде воно красним,
Як було своє колись.

Час підійде — ми випраєм,
Бо на все своя пора;
Тільки жаль за Рідним
[Крас]

Серед люду не вмира.
Любов Грабовського до України нічого спільного не має з сентиментальними убоїваннями за її долю. Любов Грабовського до України самовиддана, активна. Поет вірить в остаточну перемогу Українського Народу над своїми лютими ворогами. Український Народ безсмертний: він не згинув серед люті хуртовини вікової неволі, він

... ЗБЕРІГ ВИСОКІСТЬ
[ДУХА],
НЕ ВИТРАТИВ БАГАТО
[СНАГИ].

Свою віру в відродження України П. Грабовський не раз висловлює в своїх поезіях, він бачить зорю свободи, що засяє над поневоленою країною, він бачить неминучість відродження українського народу до вільного самостійного державного життя, коли

Рівний всім, в сім'ї народів
[вільних]
Раб-народ забуде об армі.
Згине слід хияцької
[гидоти]...

А щоб наблизити цю світлу хвилину воскресіння народного, треба об'єднати силими всього українського народу працювати і боротися за це. Тому поет звертається до всіх українців, незалежно від їх державної приналежності:

Вставайте, українці!
Стяг рідний пора піднести!...
... Закиньмо безглузді,
Нічкених посвари...

Теплі слова щирого привітання звертає поет до галичан („До Галичан“):

Міцно, браття, стиснім руки,
Обіймось гаряче,
Вкупі рушмо проти мукі,
Що вражас боляче!

Здавна нам одна дорога,
Незворітна та тяжка;

